

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

MIGRACE

Přehled aktualit v oblasti migrace

Za období od 1. 2. do 28. 2. 2018

Migrace č. 03/2018

únor 2018

autoři: Eva Sochorová, Martin Kuta, Adam Folvarčný,
Tomáš Vanča

Obsah:

EVROPSKÁ RADA	4
Neformální zasedání, 23. únor, Brusel	4
EVROPSKÝ PARLAMENT	4
Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE).....	4
Meziparlamentní setkání	4
VYBRANÉ TÉMA	4
Environmentální migrace	4
Definice.....	5
Mezinárodněprávní úprava.....	6
Vnitrostátní úprava	6
VNĚJŠÍ ROZMĚR	6
Spolupráce EU-AU-OSN ...	6
PŘEHLED STATISTIK ŽADATELŮ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU	8

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: MIGRACE
Název: Přehled aktualit v oblasti migrace	Typ řady: online, ISSN 2533-4166
Autoři: Sochorová, E., Kuta, M., Folvarčný, A., Vanča T.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=13
Číslo: Migrace č. 03/2018	První vydání řady: červen 2015
Datum: 1. – 28. únor 2018	Frekvence vydání řady: měsíčně
Klíčová slova: Migrace; přehled; statistika; zpráva; environmentální migrace	Zaměření: přehled aktuálních informací k problematice migrace Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibilita nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Obsah

EVROPSKÁ RADA	4	
Neformální zasedání, 23. únor, Brusel		4
EVROPSKÝ PARLAMENT	4	
Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE)		4
Meziparlamentní setkání		4
VYBRANÉ TÉMA	4	
Environmentální migrace		4
Definice		5
Mezinárodněprávní úprava		6
Vnitrostátní úprava		6
VNĚJŠÍ ROZMĚR	6	
Spolupráce EU-AU-OSN.....		6
PŘEHLED STATISTIK ŽADATELŮ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU	8	

EVROPSKÁ RADA

Neformální zasedání, 23. únor, Brusel

Na neformální Evropské radě proběhlo dne 23. února zasedání 27 čelních představitelů členských států k otázce dlouhodobého rozpočtu EU a institucionální reformy EU. Také bylo diskutováno téma Sýrie, brexitu a vztahy s Tureckem. V souvislosti s migrací budou dle vyjádření Donalda Tuska, předsedy Evropské rady, **v rámci víceletého finančního rámce navýšeny rozpočtové prostředky na zastavení nelegální migrace**, na obranu a bezpečnost.¹

EVROPSKÝ PARLAMENT

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE)

Meziparlamentní setkání

Dne 27. února se v Evropském parlamentu uskutečnilo setkání členů Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE) s poslanci z národních parlamentů k tématu **globálních kompaktů OSN o uprchlících a migraci a roli parlamentů v procesu jejich sjednávání**.² Za PS PČR se akce zúčastnili členové výboru pro evropské záležitosti Jaroslav Bžoch (ANO 2011) a František Kopřiva (Piráti).³

VYBRANÉ TÉMA

Environmentální migrace

Vedle politické a ekonomické migrace je dalším typem migrace tzv. **environmentální migrace**, jež souvisí s dlouhodobým poškozováním nebo změnou životního prostředí nebo náhlými přírodními katastrofami. Tyto se mohou projevovat suchy, erozí půdy, desertifikací, záplavami, zvýšením hladiny oceánu, znečištěním ovzduší, jadernými haváriemi atd.⁴ Podle Normana Myerse⁵ se počet environmentálních migrantů v polovině 90. let pohyboval kolem 25 milionů osob.⁶ Podle Globální zprávy o vnitřně vysídlených osobách z roku 2017 bylo **v roce 2016 z důvodu přírodních katastrof nově vnitřně vysídleno 24,2 milionů osob** (nejvíce zasažena oblast

¹ ER: Neformální zasedání 27 hlav států a předsedů vlád, 23. února 2018, [cit. 2018-3-27]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/02/23/>

² EP LIBE: Meetings with National Parliaments: 27-02-2018-The UN Global Compacts on refugees and migrants and the role of Parliaments, 7. března 2018 [cit. 2018-3-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe/events-nationalparl.html?id=20180215MNP00261>

³ Videozáznam ze zasedání (dostupný také v ČJ): EPTV: Committee meeting, LIBE, 14:37 / 18:13 - 27-02-2018, [cit. 2018-3-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/en/committees/video?event=20180227-1430-COMMITTEE-LIBE>

⁴ Ke změně klimatu viz např. studie IPCC, 2014: Index. In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Edenhofer, O., R. Pichs-Madruga, Y. Sokona, E. Farahani, S. Kadner, K. Seyboth, A. Adler, I. Baum, S. Brunner, P. Eickemeier, B. Kriemann, J. Savolainen, S. Schlömer, C. von Stechow, T. Zwickel and J.C. Minx (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_full.pdf

⁵ Norman Myers je britský environmentalista specializující se na biologickou rozmanitost. Je známý pro své práce o environmentálních uprchlících.

⁶ Myers, N., "Environmental Refugees: An emergent security issue", 13th Economic Forum, Prague, May 2005, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.osce.org/eea/14851?download=true>

Jihovýchodní Asie) v porovnání s 6,9 miliony osob, které byly v roce 2016 nově vnitřně vysídleny v důsledku ozbrojených konfliktů (nejvíce zasažena Subsaharská Afrika a Blízký východ).⁷

Definice

V 70. letech 20. století se environmentální migrace stala velmi důležitým tématem v návaznosti na zvětšující se zájem o ochranu životního prostředí.⁸ Doposud však **neexistuje mezinárodně uznávaná definice**, která by pomohla teoretickému zpracování tématu a zároveň i humanitárním organizacím a vládám, které poskytují pomoc těmto osobám, zejména v souvislosti se stanovením rozsahu práv a povinností environmentálních migrantů a postupů poskytování pomoci. Podle **definice Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)** z roku 2008 se za **environmentální migranty** považují „osoby či skupiny osob, které byly kvůli závažným důvodům náhlé či postupné změny klimatu, jež nepříznivě ovlivnily jejich životy či životní podmínky, nuceny opustit své domovy nebo se tak rozhodnout, a to buď na přechodnou dobu, nebo natrvalo, a to v rámci své země, nebo mimo ni.“⁹ Takto definovaná environmentální migrace s sebou nese jistá úskalí, protože je vymezena široce a za environmentálního migranta považuje i osobu, která se rozhodne migrovat z důvodu zhoršení životních podmínek. Takovým příkladem je např. znečištění ovzduší, které zhoršuje životní podmínky.¹⁰ V takových případech je často velmi těžké rozlišit, zda osoby migrují z ekonomických důvodů, či důvodů zhoršení stavu životního prostředí. Jiní autoři definují environmentální migranty jako osoby, které byly donuceny dočasně, dlouhodobě nebo trvale opustit své bydliště z důvodu významného zhoršení stavu životního prostředí, které už nadále nemůže zajistit bezpečné živobytí, nebo v důsledku environmentálních procesů, které ohrožují samotnou existenci anebo vážně ovlivňují kvalitu života.¹¹ Z různých definic vyplývá i různé kategorizování environmentálních migrantů.¹² Pro právní úpravu na mezinárodní i vnitrostátní úrovni je nejdůležitější **migrace nucená a neplánovaná**.

⁷ IDMC (Internal displacement monitoring centre): Global Report on Internal Displacement 2017, květen 2017, [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2017>

⁸ BROWN, Lester R., Patricia L. MCGRATH a Bruce STOKES. Twenty-two dimensions of the population problem. Washington: Worldwatch Institute, 1976 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED128282.pdf>

⁹ IOM, "Discussion note: Migration and the Environment: Ninety-fourth session, MC/ INF/288, 2007, p. 1-2. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z:

https://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/about_iom/en/council/94/MC_INF_288.pdf

¹⁰ Nevřivý, Z., AMO Background report: Environmentální migrace, prosinec 2016 [cit. 2018-03-26] Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/12/HRC_migrace_final.pdf

¹¹ Myers, N. (1993): Environmental refugees in a globally warmed world. BioScience, 43 (11), str. 752–761. [cit. 2018-03-26] Dostupné z:

<http://communicationsskills.yolasite.com/resources/Environmental%20Refugees%20Article%201.pdf>

¹² Například Stojanov, R., Kavanová, K. (2009): Migrace obyvatel v kontextu environmentálních změn. Geografické rozhledy, 5, č. 08/09, s. 28 – 29. [cit. 2018-03-26] Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/676/pdf>

Mezinárodněprávní úprava

Tak jako neexistuje shoda na definici, tak také chybí i konsensus na mezinárodněprávní úpravě zejména z obav států před masovým přílivem environmentálních migrantů¹³. **Ženevská úmluva o uprchlících** definuje uprchlíka jako osobu, „jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů.“¹⁴ Environmentální uprchlík tedy **nemá nárok na mezinárodně právní ochranu podle Ženevské úmluvy.**

Vnitrostátní úprava

V České republice by environmentální uprchlík mohl dostat **azyl podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu¹⁵, z humanitárních důvodů**, který stanoví: „Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.“ Humanitární důvody nejsou v zákoně konkrétně vymezeny, záleží tedy na individuálním posouzení žádosti ministerstvem vnitra. Blíže jsou však tyto důvody vymezeny v judikatuře Nejvyšší správní soud¹⁶: „Smysl institutu humanitárního azylu ... spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto, nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, **u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory**), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“ Specifickou zákonnou ochranu environmentálním migrantům poskytuje Finsko a Švédsko.¹⁷

VNĚJŠÍ ROZMĚŘ

Spolupráce EU-AU-OSN

V listopadu 2017 došlo na summitu EU a Africké unie (AU) ke shodě o nutnosti vyslání společné operační skupiny EU-AU-OSN s cílem ochrany a záchranu běženců a poskytnutí nutné asistence jim.¹⁸ Tato forma asistence by měla převzít také některé úkoly, které doposud plní Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).

¹³ Nevřivý, Z., AMO Background report: Environmentální migrace, prosinec 2016, [cit. 2018-03-26] Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/12/HRC_migrace_final.pdf

¹⁴ Úmluva o právním postavení uprchlíků, Ženeva: OSN, [1951, 1967] [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

¹⁵ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně některých zákonů (zákon o azylu).

¹⁶ Rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004.

¹⁷ Nevřivý, Z., AMO Background report: Environmentální migrace, prosinec 2016 [cit. 2018-03-26] Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/12/HRC_migrace_final.pdf

¹⁸ K tomu viz Přehled SZBP EU 11/2017, s. 20. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=143242>.

V únoru proběhlo v libyjském Tripolisu jednání představitelů jednotlivých organizací o naplňování cílů spolupráce EU-AU-OSN. Jednání se zúčastnili představitelé EK, Komise AU, Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a IOM. Zástupci se setkali s libyjským ministrem zahraničí Mohammedem Siallou. Představitelé uvítali dosavadní výsledky spolupráce: během roku 2017 došlo k navrácení 19370 osob do zemí původu a dalších 9379 osob bylo navraceno od začátku užší spolupráce v tomto formátu. Dalších 1 211 jich bylo přemístěno ze země do Nigeru v rámci přesídlení. Celkově již vzájemná spolupráce přispěla k návratu 15 000 migrantů z Libye skrze humanitární programy zpět do jejich zemí původu. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky evakuoval ze země na 1 300 uprchlíků, což byl cíl vytyčený na počátku spolupráce EU-AU-OSN v prosinci 2017. Zástupci se dále shodli na následujících principech a opatřeních spolupráce:

- Implementace zahrnující a systematické registrace osob v místech vylodění a jednotlivých detenčních centrech;
- Zlepšení podmínek běženců v těchto táborech, stejně jako zajistit přístup jednotlivým agenturám OSN a ochranu zranitelným;
- Vylepšení konzulárních služeb, které zajišťují země původu ve snaze maximalizovat potenciální humanitární podporu migrantům, kteří si přejí navrátit se domů;
- Znovuotevření ochranných míst poskytovaných IOM jako center pro tranzit a odchod uprchlíků;
- Dekriminalizace migrace v Libyi, včetně odbourání sítí pašeráků a obchodníků v zemi;
- Vytvoření dlouhodobého udržitelného přístupu k otázkám migrace v jednotlivých zemích původu i tranzitu;

Představitelé se dále shodli na nutnosti ukončení systém svévolné detence (umístění, zadržení), vyhnout se detenci dětí a dalších náchylných jednotlivců a pracovat směrem k postupnému odstraňování detenčních center.

Společná mise vyzvala libyjské úřady k pragmatickému postoji ve výjimečné situaci a netrvání na nutnosti víza pro odchod, ale vyjádřila pokračující podporu místním úřadům ve snahách čelit výzvě nezdokumentované migrace. Práce úkolové skupiny pokračuje na operační úrovni.

EU v únoru schválila 115 milionů eur na práci této společné úkolové skupiny, která je implementována skrze IOM a UNHCR. Cílem se nyní stalo zejména poskytnutí ochrany běžencům v zemi a podpora evakuace dalších 3800 lidí, kteří potřebují mezinárodní ochranu. Společná úkolová skupina se svými prostředky a podporou z nejvyšších politických míst výrazně přispěla k rozsahu přemístěných uprchlíků z Libye a částečně napomohla k řešení situace v zemi.

PŘEHLED STATISTIK ŽADATELŮ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU

Eurostat aktualizuje údaje o počtu žadatelů o mezinárodní ochranu na měsíčním základě. Data jsou dodávána jednotlivými statistickými úřady členských států. Liší se proto dostupnost dat pro jednotlivé země; data by měla být postupně poskytována a doplňována.¹⁹

Údaje o počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích EU jsou zobrazeny v tabulce 1 (k věkové struktuře žadatelů o azyl viz graf 1; k počtu žadatelů podle pohlaví viz graf 2).

Tabulka 1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu EU28 (1.2017–12.2017)

Země/měsíc	01.2017	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017	07.2017	08.2017	09.2017	10.2017	11.2017	12.2017	Součet
EU28	62 135	59 605	66 630	50 235	58 195	57 250	59 865	62 510	60 320	60 760	59 555	47 570	704 630
Belgie	1 455	1 415	1 615	1 420	1 435	1 395	1 530	1 595	1 660	1 775	1 600	1 455	18 350
Bulharsko	420	385	530	225	270	250	235	315	375	325	185	180	3 695
Česká republika	130	105	120	95	140	120	140	120	110	145	115	105	1 445
Dánsko	225	215	250	240	290	305	310	305	315	280	265	210	3 210
Estonsko	25	20	20	30	20	20	10	15	10	15	5	5	195
Finsko	260	380	470	440	480	465	520	490	355	380	400	355	4 995
Francie	7 510	7 550	8 725	7 815	7 975	7 515	8 280	8 090	7 495	8 720	9 255	9 700	98 630
Chorvatsko	45	65	60	70	95	70	115	110	70	100	125	50	975
Irsko	165	225	215	170	295	215	180	220	335	315	295	310	2 940
Itálie	11 715	12 020	13 700	9 560	12 120	13 010	12 275	10 255	10 585	9 900	8 495	5 220	128 855
Kypr	260	360	515	230	255	275	455	285	645	395	555	370	4 600
Litva	15	15	30	70	45	60	85	35	25	45	35	35	495
Lotyšsko	60	45	55	50	20	35	15	20	20	15	15	5	355
Lucembursko	240	245	235	195	210	145	170	195	200	195	160	250	2 440
Maďarsko	535	435	320	205	245	235	240	275	235	230	230	205	3 390

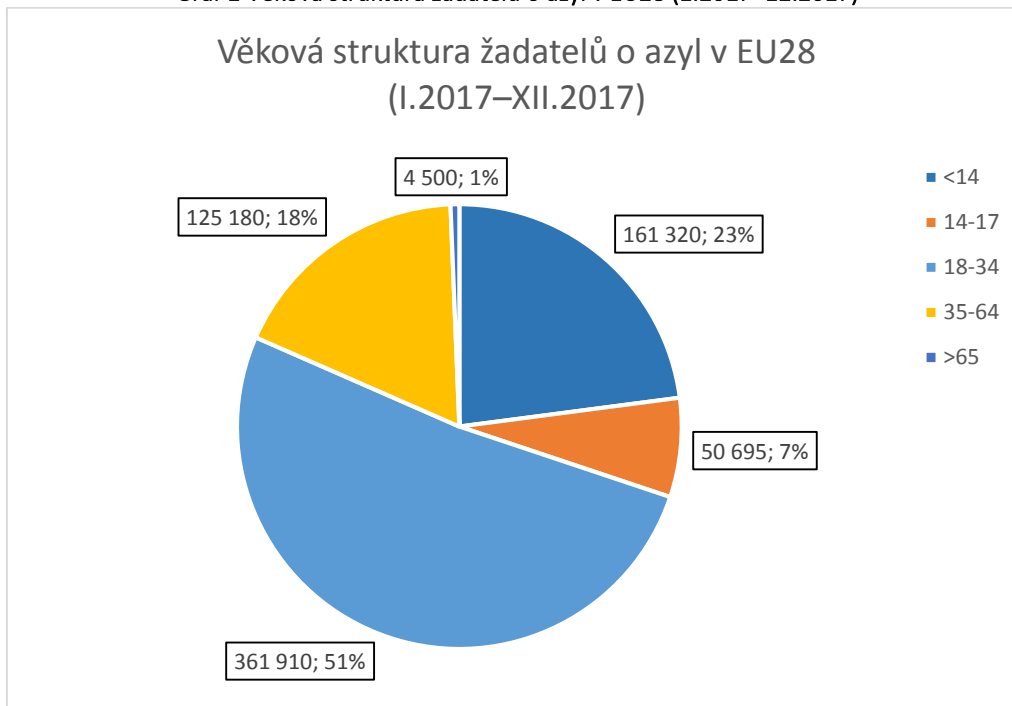
¹⁹ Eurostat: Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded) [aktualizováno 2018-03-14, citováno 2018-03-21], [ZDE](#).

Oproti předchozím přehledům migrace č. 2/2018 (leden 2018) se jedná o kompletní data pro všechny členské státy za rok 2017.

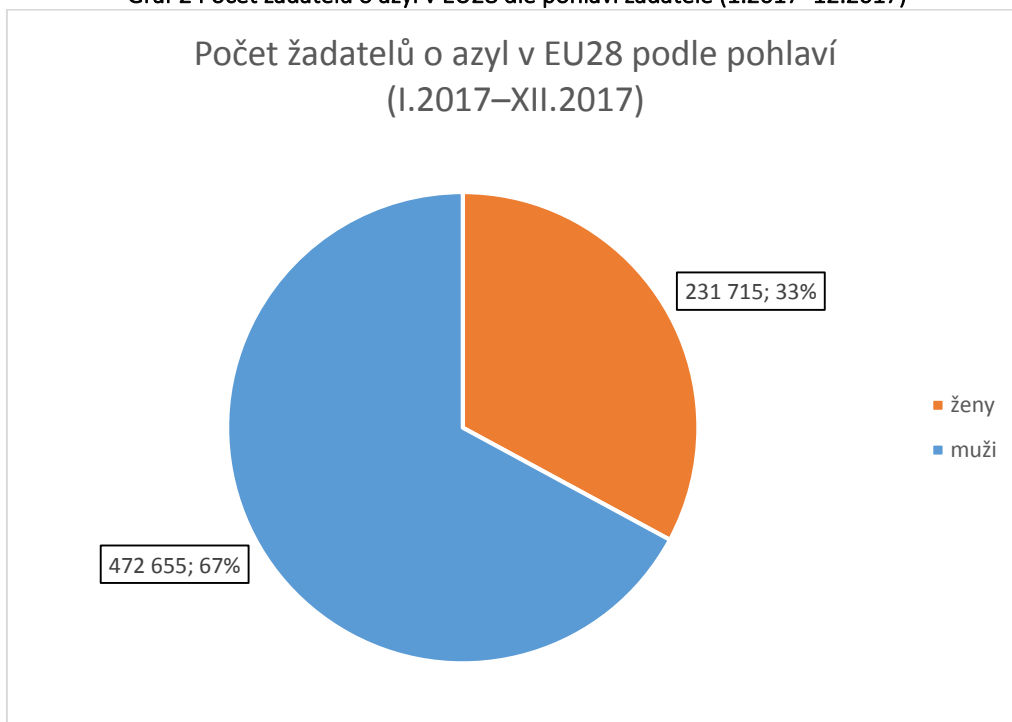
Přehled aktualit v oblasti migrace za období od 1. 2. do 28. 2. 2018

Země/měsíc	01.2017	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017	07.2017	08.2017	09.2017	10.2017	11.2017	12.2017	Součet
Malta	135	150	175	120	175	160	185	140	145	185	150	110	1 830
Německo	20 935	19 285	22 160	16 275	17 860	16 685	18 195	20 555	18 365	18 145	19 825	14 275	222 560
Nizozemsko	1 550	1 420	1 540	1 320	1 440	1 510	1 735	1 610	1 585	1 500	1 480	1 520	18 210
Polsko	555	570	540	425	435	450	395	430	355	280	340	270	5 045
Portugalsko	225	220	210	165	185	120	80	75	160	125	115	75	1 755
Rakousko	2 215	2 080	2 175	1 910	2 130	1 970	2 135	2 465	1 980	2 055	1 610	1 555	24 280
Rumunsko	95	135	415	655	405	290	425	755	695	485	310	155	4 820
Řecko	6 345	5 640	4 880	2 705	4 075	4 200	4 120	5 055	5 910	6 415	5 390	3 970	58 705
Slovensko	25	20	15	0	10	20	5	10	10	25	10	15	165
Slovinsko	35	30	130	60	190	155	120	145	155	165	130	155	1 470
Spojené království	2 840	2 510	3 180	2 225	2 840	2 760	2 730	2 745	2 875	3 110	3 150	2 810	33 775
Španělsko	2 125	2 325	2 415	1 980	2 780	2 430	2 760	3 260	2 890	2 880	3 035	2 240	31 120
Švédsko	1 985	1 755	1 940	1 575	1 775	2 380	2 420	2 945	2 770	2 555	2 265	1 960	26 325

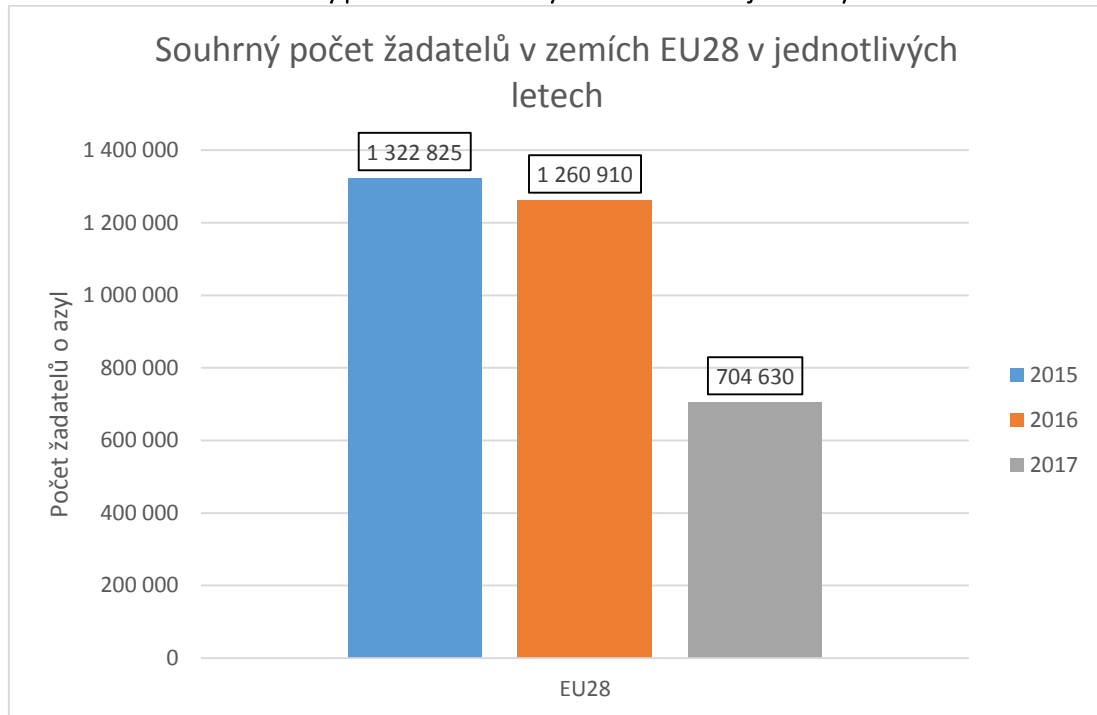
Graf 1 Věková struktura žadatelů o azyl v EU28 (1.2017–12.2017)

Graf 2 Počet žadatelů o azyl v EU28 dle pohlaví žadatele (1.2017–12.2017)

Graf 3 Souhrnný počet žadatelů o azyl v zemích EU28 v jednotlivých letech

Graf 4 Počet žadatelů v jednotlivých členských státech EU28 v jednotlivých letech

